

POORAJA BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOW

9. číslo

Budyšin, septembra 1972

Lětnik 92

Hrono na póznjenc

Hdžež je Knjeza Duch, tam je swoboda! 2. Kor. 3, 17

Slowo swoboda sluša k tym wurazam, kotrež su w čłowjeskej rěči wosebje wuzběhnjene. Čłowjek chce swobodny być a wojuje wo swobodu. Haj, samo zwěrjo to čini. My wšitycy wěmy, kak wono so zadžerži, hdyž so čuje w-hrožene, a kak čezko je, jo potom přimać a zajeć. Što swoboda je, wě kóždy, kiž běše hdy njeswobodny, kiž běše jaty we wójskej abo druhej jatbje, kiž běše — w starych časach — njewólnik, a potom přińdže za njeho hodžina swobody! Abo spominamy na cyle ludy, kotrež čerpjachu a čerpja pod někajkim terorom, pod kolonializmom, pod rasizmom, pod fašizmom atd., a potom buchu wuswobodženi wot toho wšeho!

W našim teksće so jedna wo znutřkownu, wo nabožnu swobodu Božich džěci wě wěry, wo kotrež je husćišo rěć w swjatym Pismje. My njesměmy pak to wopak rozumić, kaž je so to wosebje přjedy stało z tak mjenowanej ewangelskej swobodny. Swobodny być, to njerěka, zo je mi dowolene, wšitko činić, štož ja chcu a štož so mi lubi.

Ja mam před sobu wobraz z moderneho němskeho přeložka Noweho Zakonja, kiž rěka „Dobra powěsć“ a su zhromadnje wudali ewangelske a katolske bibliske towarstwa w DDR, BRD, Awstriskej a Šwicy. (Tutón nowy němski wudawk so bórže tež pola nas čišći!) Tutón wobraz k našemu bibliskemu tekstje a druhim podobnym chce, kaž předslowo praji, prowokacija być a sej dobre přemyslowanje wužadac. Spody stej: „Wšo na tym leži, što bychmy z našeje swobody sčinili.“ Ale we wobrazu widžimy lute podoby a postawy, kiž na žalostne wašnje swobodu znjewužiwaju; tak je tam rysowany tolsty muž, kiž njeje a njeje, ale je hotowy žračk a žlóčk, dale žónska, jara elegantna, ale wona wobjimuje — atomowu bombu; potom je jenož bóle připódlja připomnjena lubosć mjez mužom a žonu, kiž njeje čista a pócćiwa. Dale widžiš tam w telewizoru z pistolu wohroženeho čłowjeka a druge wěcy wjace.

Pola nas křesćanow jedna so wo woboje prašenje: Wot čeho smy swobodni a za čo? My smy přez Chrysta wumóženi a wuswobodženi wot hrěcha a swobodni a hotowi za to, zo bychmy žiwi byli jako prawe Bože džěci. To my njejsmy stajnje, dokelž njedawamy so přeco wodźić Swjatemu Duchej. Tak praji Pawoł na druhim městnje: „Kotrychž Duch Boži wodźi, ci su Bože džěci!“ (Rom. 8, 14) Potom nazhonimy: „Hdžež Knjeza Duch je, tam je swoboda!“ Tuž njeh je naša próstwa, kaž w kěrľušu tutoho měsaca rěka:

Ducho mocy z wysokosće,
Ducho nowoh' žiwjenja,
daj, zo twój skutk we nas rosće,
hdyž nam swět so přećiwja.
brónje podaj za wójni,
dopomhaj nam k dobyću.

La.

Jubilej w Ochranowje

Zańdženosć a wuhlad do přichoda

Před 250 lětami (17. 6. 1722) pušći Chrystian Dawid přeni štom při dróze wot Lubija do Žitawy za natwarjenje exulantneho města Ochranow (Herrnhut). Tuto město bu domizna za morawskich a šleskich čėknjencow a tež za mnohich Němcow, kotřiž tu wěrnosć a žiwe křesćanstwo pytachu. Něšto pozdžišo (13. 8. 1727) dońdže při Božim wotkazanju w Berthelsdorfskej cyrkwi k duchownemu wujednanju a k zjednoćenju Ochranowskich wobydlerjow. Tutón podawk wobhlada ju so jako započatk noweje Jednoty bratrskeje.

Swjatočnosće 17.—19. 6. 1972 w Ochranowje běchu zawěrnje wulkotne. W cyrkwinskih časopisach je so wo nich hižo wjele pisalo. To běše takrjec mała Generalna synoda *Unitas fratrum*. Něšto cyle swojorazne,

na čož budu wobdžělnicy spominać hač do swojeje smjerće:

zhromadžina na pohrjebnišću na Hutbergu,
Boža služba w Ochranowskej modlitowni,
Bože swjate wotkazanje.

Tole wšitko je so stało po Božej lubosći we Lužicy a je zwjazane ze stawiznami Lužicy — lubowanym serbskim krajom. W Ochranowje wobnowjena Bratrska Jednota je měla wulki wliw na duchowne žiwjenje lužiskich Serbow. Mnozy Serbja — mužojo a žony — zastupichu do Ochranowskeje wosady. Někotři z nich džětachu w misionstwj. Sławna Marja Lobachec-Hartmannowa je jenož jedna z nich. To by był rjany nadawk: z bohateho materiala ochranowskeho archiwa wupisać, kelko

Serbow je w *Unitas fratrum* džělało pak na dalokich polach misionstwa pak w domiznje jako předarjo, ewangelisća abo jako roznošowarjo pobožneho pismowstwa. Wosada w Małym Wjelkowje je so tehdom jako „Klětkka Chrystusowa mjez Serbami“ založila. Boža wola wšak běše hinaša. My džensa na to wšo hladamy jako na historiju, kotraž nima žanoho pokročowanja w přítomnosći. Hdyž so w šesćdesatych lětach serbscy fararjo a lajcy w Ochranowje w zymskim času schadzowachu, bě to wěste nawjazowanje na tule tradiciju.

Što ma Ochranowski jubilej našemu časej prajić? Předewšěm nas dopomina na to, što može mała ličba luźi dokonjeć, jeli ma zmužitosć, lubosć k wěcy a přeswědčenosć, zo jich Chrystus jako grat trjeba. Woni wšitycy běchu jenož čłowjekojo — čłowjekojo z wjele zmylkami, kaž je to w Ochranowskich stawiznach wot spočatka sem spóznac. Přeco zaso bě nuzne, mjez twjerdymi hłowami a twjerdymi wutrobami wujednawać. A štož su dokonjeli, njebě zawěrnje jich zaslužba. Jězus Chrystus bě jich w swojej winicy za grat wužiwał. A woni běchu zwólniwi, być tutón grat w Chrystusowej ruce. Woni wpušćichu wšitko — domiznu, swoje wobsedženstwo, jenož zo bychy Chrystusej a jenož Chrystusej služić móhli w swobodze swojeje wěry.

Džensa slyšimy wjele wo mučnosći a njewěstosći. Wšitko je so stało problem. Kelko fararjow džensa njeprěduje wěstosć wěry, ale problemy. Tehdom staji horstka luźi svoju do wěru na Bože slowo a zmuži so do džěla a njeda so zamučić. Po slowje so pola nich dopjelni, kaž spěwamy z Lutherowym kěrľušom:

Móc naša dobyć njemóže,
my smy z nej jara słabi.
Muž prawje za nas wojuje,
Bóh jeho k bitwje wabi.
Hdyž što joh' póznac chce,
wón Jězus Chrystus je,
knjez mócný na wójskach,
haj Bóh na njebiesach,
tón dyrbi wěsće dobyć.

Založerjo Ochranowa běchu jenož čłowjekojo — slabi čłowjekojo. Woni pak wěrych do Jězusa Chrystusa a přepodachu so jemu z cylej wutrobu. Budžemy-li měć samsnu wěru, Knjez tež džensa nam njezapowě swoje žohnowanje a nas wužiwa w swojim džěle. Njeje 250. jubilej Ochranowskeje wosady serbskim wosadam namoľwa: „Wutroby do wysokosće!“? Knjez Jězus Chrystus wostawa jenak mócný a móže z kamjenjow Abrahamej synow zbudzić.

Podarmo njeje spominanje na založenje Ochranowa (13. 8. 1727) z Božim wotkazanjom w Berthelsdorfe

zwjazane. To njeby prawje było, bychmy-li chcyli tutón podawk samón za sebje wobhladować, jako něšto jónkróčne, štož so njehodži wospjetować, kaž wuleće swj. Ducha. Tehdom je došlo k wujednanju mjez Ochranowskimi, kotřiž sebi wuznawachu swoje hrěchi, sebi mjez sobu wodawachu, a město dotalnego njeprěcelstwa so zwučowachu w lubosći. To běše započatk wobnowjeneje Jednoty bratrskeje. Nima so takle stać při kóždym Božim wotkazanju? Kóždy raz, hdyž slyšimy słowa wustajenja, rěka „za was“. W Małym katechizmje čítamy: To slovo „za was“ chce měc same wěrjace wutroby. Tak mamy kóždy raz to nazhonić, štož je so stało 13. 8. 1727 w Berthelsdorfje. Do Božeho wotkazanja mamy sebi mjez sobu hrěchi wotprošować a wodać. Wšelko je wašnje, zo sebi do woprawjenja ruku zawdaju jako znamjo, zo su sej wodali. Z Chrystusowym čělom a kreju dawa so nam ta wulka možnosť, zo započínamy nowe, čiste łopjeno swjeho žiwjenja. Tak je to bylo w Berthels-

dorfje a tak móže to po Božej woli stajnje być. Ale — hdže su te „wěrjace wutroby“? Hdyž budžemy wo to naležnje prosyc, stanu so mjez nami tež džensa wulke wěcy.

Zo by tola w cyrkwi so stało nowe wožiwjenje, kotrež přinjeso sobu nowu lubosć ke Chrystusej, nowe žadanje za zjednocenstwom, nowe zaurjenje do swjateho Pisma, nowu wotrobnosć mjez wěrjacymi, nowu horliwosć donjesć radostnu powěsć tym, kotřiž njewěrja abo kotřiž w jace njewěrja.

Z 250. jubileja ochranowskeje wosady widžimy, zo je z Božej strony „wšitko derje přihotowane“. To plaći tež džensnišej Łužicy a cyłemu swětej. Njeh nas příklad založerjow a twarcow Ochranowa pohnuwa w našich cyrkwjach a w našich wosadach k wjetšej swěrnosći, k horliwosći a k wutrajnosći. Tak njebudžemy jednož w zańdženych časach žiwi, ale nazhonimy w přitomnosći Chrystusowu krasnosć a jeho dobyće.

Jan Niebauer

Přednošk na Serbskim cyrkwiskim dnju we Łazu

Waženi knježa duchowni,
česćeni hosćo!

Lubi Serbj a z bliska a daloka!

Čłowjeske žiwjenje je poľne prašenjow. Podawki hlubokeho zrudženja, wokomiki bolostnych nazhonjenjow nas nanajbóle nuća do rozmyslowanja, a husto steji před nami njenaprosne slowo, jeničke slowo: Čehodla? Čehodla je so tole stało, čehodla runje mi? A za našim prašenjom lakaaja dwěle a zadwělowanje: Kajki ma to zmysl? To docyła zmysla nima!

W radostnych chwilach nas tajke prašenja a dwěle lědma přescěhuja. To skerje swoje wjeselo a druhich radosć lačni do so pijemy a dawamy druhim so napić. To nas přičiny mało zajimuju, a mało staramy so wo zmysl, a lědma wohrožuju nas wone słowčko — čehodla.

Mudri ludžo wšeho swěta su sej zas a zaso hlōwu łamali wo zaměrje našeho byća, wo zmysle našich zrudobow a wjeselow. Teologojo a filozofjo, lěkarjo a basnicy su toľste knihi napisali — a bychmy jara njemudri byli, hdy bychmy wšitke jich dobyte mudrosće z blida šmórnyli a za hlōposće wudawali, kaž by runje tak njemudre było, hdy bychmy wšitkim mudrosćam slepje wěrili.

Hdyž sym so na tutón přednošk přihotował, polistowach w Handrija Zejlerjowych basnjach. Počitach tu a počitach tam, wupisowach sej citaty, a nadobo padže mi zežoľtnjena papjerka do rukow, a spóznach pismo swjeho njeboh nana: Před něhdže štyrceci abo polsta lětami bě sej wón napisma basnjow wupisował. Hač pytaše wokřewjenje we słowach Zejlerja, kiž bě něhdy před nim dlěje hač poľ žiwjenja we Łazowskej wosadze předował a basnił, po wsy chodžił a za zmyslow žiwjenja so prašał — abo přihotowaše so nan na podobny přednošk — abo što? Njewěm, a to drje njewadži. — Běch nadobo wćipny, što bě so nanej tehdy před 40 abo 50 lětami ze słowow našeho Zejlerja wo-

sebje zalubiło. A hlej, na spodziwne wašnje zetka so nanowe spodobanje nad rjanosću a mudrosću basnikowych hrónčkow z mojim. Nadeńdžech rjane a mudre štučki wo čezach a do brotach čłowjeskeho žiwjenja:

*Wuzwol sej pućik žiwjenja,
haj, kajkiž so ći spodoba;
na kóždym změješ kopřiwow
a luboznych tež rōžičkow.*

*Wuzwol sej džěto do ruki,
haj, kajkež je ći po myslu;
česć, chlěb a swoju wjeselosć
ma kōžde a tež wobčežnosć.*

*Wuzwol sej bydło, kralestwo,
hdžež tež by so ći lubiło;
twōj Bōh a měr drje wjedže će,
wšo čłowječne pak sobu dže.*

*Wuzwol sej radosć, wjesele,
za kajkimž maš tež žadanje;
přez rozom, prócu, spokojnosć
ći budže jeno zbože rosć.*

*Wuzwol wšo dobre, nadobne
a spomń, zo je tak sudžene:
zo kōždy swoje hory ma
a zbože pak tež žiwjenja.*

Basnik Handrij Zejler znaješe stajnje woboje: dobrotu a čezu, mlōdnu zeleń a suche lisćo, lubosć a njeswěru, džěto a wotpoćink, zańdženosć a swōj džensniši dzeń, džensniši dzeń a přichodnosć; wón znaješe spěw a sylzu, wjeselo haru a chutnu čišinu, chwalbu a swary; wón znaješe rejoywansku ľubju a znaješe klětku w cyrkwi, wón znaješe ľudži a znaješe Boha. Stajnje znaješe woboje, to jedne a to druhe, a wón znaješe to jedne w tym druhim. Z tuteje boha-teje zhromadnosće rěčeše basnik, kiž lubuje tež zemske byće, wšitke wjesela, kotrež móže nam žiwjenje wobradžeć, ale předewšěm drje lubowaše swjeho blišeho.

Žiwjenje njeje sōn, wón praji, a z posměwkom přistaji, zo smě čłowjek při wšem sonić a protyki džělać:

*To žiwjenje zo sōn by bylo,
kaž wjele prajili žno su,
to njeje so mi wěrć chcyło,
a hišće džensa njewěrja:
To přěje kōždy próžny brjuch,
tež sucha šija, lačny duch.*

*Sōn žiwjenje mi njem'že rěkać,
my wažne džěto džělamy;
z tym njehodži so hrać a šćěkać
bjez přemysle a bjez prócy.
A zakće hdy ći rōžička,
ta so rad wosnje nješćipa.*

*Zo žiwjenje sōn žadyn njeje,
to Bacchus zjawnje dowjedže,
hdyž wón ze škleńcy nalateje
pić wosnje nikom njedawje.
Pić wosnje winko nježadam,
je radšo wocučity mam.*

*Na křidľach rjanej přichodnosće
so pozběhać a sonarske
wot kubla, česće, wot lubosće
sej hrody twarić ľoštuje —
tym sonam Bacchus polěka
a tajke zbože rozšěrja.*

Kulturny paľac we Wařawje.
Najwyša chěža a charakteristikum
pōľskeho hlōwneho města.

Zmysl žiwjenja zestaja so za Zejlerja kaž pisany mozaik, z mnohich kamškow. Jedyn z nich je wšědne džěto za druhich a za sebje, džěto za swětno byće čłowjeka:

*Zbožowny pak najbōle
tōn wo mojej myslu je,
kiž je dokonjanosć džětu dał,
kajkuž swět a sam je přal.*

A što by našemu Zejlerjej bylo pytanje za zmyslom žiwjenja bjez woložaceje skřički směcha, bjez hojacych krjepkow humora. Tak wón nam zbasni zmyslapoľnu, žortnu stawiznu wo mlōdymaj mandželskimaj: Wona rěkaše Herta, a wón rěkaše Mots. Lěto po kwasu přindžeštaj k wosadnemu fararjej.

*Herta:
Ach, Božko, što sym činila,
zo sym so takle wudala —
zo běše moja wutroba
tym woćam takle poslušna!*

*Waš zwjazk, knjez farar, rozwježeće,
zo krydnu muža ze šije,
kiž zdaše so tak pěknny mi
a nětķ je djaboľ najhōrši.*

Mots:

Ach, Božko, što sym nječinił,
zo sym so takle woženil —
ja dóstach wóst za nátku
a štoha nětko započnu?

Knjez farar, wzmiće w božemje,
štož před lětom mi dali sće.
Štož zaplačich za wěrwanje,
njeh kryje wěčne zabyće!

Farar:

Ow džěsći, lubaj mandželskaj,
wój jara zahńwanaj staj.
Ja pak chcu wamaj wupomhać
a wamaj blešu wody dać.

To je ta woda jednarska,
kiž zahanja wšě hńewanja
a hnydom wšitke překory
we nastawanju podusy.

Ta tysacam je pomhala,
duž za waj' tež b'dže služobna:
Kaž bórce na so hńewanaj staj,
so hnydom z bleše napijtaj!

Tu wodu dzeržtaj we hubi,
dóžž wutroba so njezdobri.
A staj wój zaso zdobrjenaj,
da potom wodu wupuńtaj!

Po tajkej radže duchownej
duž Mots a Herta činještej.
Ow złoty džiw, to pomhaše,
měr mjez nimaj we domje je.

Měr mjez nimaj we domje bě
wšěm ludžom džiw a wjesele.
Ta krasna woda jednarska
je přez pol lěta pomhala.

Ow wěra, što ty nječiniš,
ty njemóžnosće zmóžnosćiš.
Hlej, Mots a Herta po wodu
sej zaso džetaj na faru.

Lube sotry, lubi bratřa!

Prašamy so za zmysłom žiwjenja,
kaž su so generacije před nami prašeli,
Handrij Zejler a druzy po nim,
kaž budžeja so prašec naše džěci
a džěcidžěci. Wot časa Zejlerja hač do
našich dnjow je so swět hobersece roz-
wił a powjetšil a zdobom je so wulki
swět wulce pomjeńšil. Kóždy wječor
přihladujemy podawkam a slychamy
powěsće, wo kotrychž bychu Zejle-
rjowi rowjenkojo hakle po tydže-
njach a měsacach zhonili abo docyla
nic. Zejler chodžeše pěši do města
abo jěchaše, my sej tam dojedźemy
za pol hodžiny z awtom.

Mamy my z toho wjace chwile,
rozmyslować wo zmysle žiwjenja a
wosebje wo tym, kak móhli swojemu
a našemu žiwjenju dać dostojny
zmysł — we wšěch chwilach zrudoby
a wjesela, kóždy džen znowa dostoj-
ny zmysł?

Prašenjow wjele a wotmoťow
mało. Mějmy chwile za wšě prašenja
a pytajmy wotmoťwy we wšěch chwil-
lach wjesela a zrudoby. A njeza-
budźmy na rjane mudrosće w bas-
njach Handrija Zejlerja:

Kak krasnje je na rjanej Božej zemi
a hódno, na njej žiwy być!

Njeh smjertnosć ćělné mocy bėdni,
zlemi,
štož duch sej doby, budže tyć.

Pětr Malink

Tam běch jenički turist

Wězo nic we Wařawje, tam so
mjerwi z turistami ze wšěch krajow,
zo bychu sej wobhladali Polakow
hlowne město. Tež za mnje so nět-
k dopjelni moje stare přeće. Ale što
bych był w tutym hoberskim měsće
bjez swěrneho přećela nas Serbow?!
Nowa čerwjena „Skoda“ pod wu-
stojnej ruku mlodeho syna nas wo-
žeše po cyłej Wařawje.

Wjele běch wo njej slyšał a čitał.
Wjele swěrných Polakow je tam w
zlej wójnje swoje žiwjenje zhubilo.
Wařawske geto je do krawnych sta-
wiznow swěta zapisane. Geto — to
rěka, zo běchu fašisća Židow do je-
dneho džěla města zehnali. Tam jich
čěsnjachu. Wot tam jich wotwožowa-
chu do lěhwow smjerće kaž do

Cyrkej w Njepokalanowje
k česći Maksimiliana Marje Kolby
natwarjena

Ošwićima, do Majdaneka a do
druhich městow. 6 milionow Židow
ma naš čas na swědomju. Mój kruty
wotpohlad běše, při getowych mu-
rjach so kać swojeje generacije hrě-
chow.

Z ewangelsko-lutherskim bisko-
pom dr. Handrijom Wantulu mějach
krótke, ale wutrobne zetkanje. Wón,
kiž ma dobre mjeno w swětadalokej
ekumenje, da wšitkich ewangelskich
Serbow wutrobne strowić. Wón
wobžarowaše, zo Polacy lětsa na na-
šim Serbskim cyrkwiskim dnju we
Łazu zastupjeni njeběchu. Klětu
nam, da-li Bóh, zaso swojeho dele-
gata posćelu a to čím radšo, hdyž
knjezej biskopej prajach, zo je nam
lajk jako zastupjer jich cyrkwy wě-
zo runje tak lubje witany kaž du-
chowny.

Ja tam dóstach nětke wažne in-
formacije z jich cyrkwiskeho žiwje-
nja, zo je Nowy Zakoń w nowym
pólskim přełožku hižom wušol kaž
tež psalmy. Na nowym přełožku Sta-
reho Zakonja swěru džětaj.

Tež Polacy chcedza so zmužić na
cyle nowe wažnje přełožowanja
swjateho Pisma. Hač dotal prócowa-
chu so přełožowarjo słowo po słowje
swědomiće nanajlěpje do swojeje rě-
če přenjesć. Nowe póznače pak nas
wući, zo njeńdže jenož wo słowa, ale
wo mysle, wo nowe formulacije, zo
by to, štož je Bóh zastarsku rěčał, tež
džensa mócnje so čłowjekow dótkalo.

My přejemy Polakam, zo by so jim
jich wažne džělo derje poradziło.
Jich duchownu prócu budžemy tež
my potom rady wužiwać.

Wěsće so dopomniće, zo smy w je-
dnym z poslednich čisłow našeho
„Pomhaj Bóh“ pisali, kak je swěto-
slawna pólska žona Maria Skłodowska
— Curić z Parisa zaso přišla do Wa-
řawy dom na wopyt. Po brjoze Wi-
sły, tućeje tak prawje pólskeje rěki,
wona chodžeše a bě zbožowna. Nět-
k tam ja tež stejach a hladach wot
praskeho boka přez rěku na stary
centrum Wařawy.

„Stary“? We Wařawje je wšo no-
we. Wójna je wšo, haj zawěrnó wšo
stare zničila. Z wulkej swěru a wu-
stojnosću su Polacy stary centrum
zaso po prjedawšim wašnjú natwa-
rili. Tele krasne, nowe stare cyrkwy
— katedrala, cyrkej swj. Měrcina, Je-
zuitska cyrkej. W tutych Božich do-
mach widžiš wjele tafličkow, kotraž
dopominaja na wopory njezbožow-
neho časa 1939 do 1945.

Morjo sylzow!

Wot wysokeho „pałaca kultury“
maš rjany wuhlad na wulke město.
Pólski lud ma hódnu stolicu!

Tam běch jenički turist — wězo
nic w Njepokalanowje. Byrnjež bě
popoładnjo džělaweho dnja, bě tam
wjele putnikowarjow, zo bychu so
pomodlili w nowym Božim domje,
zo bychu w spódnjej etaži cyrkwy zaj-
mawu hru ze stawiznow pólskeho
luda widželi — předewšěm pak, zo
bychu pobyli na tym městnje, hđež
bě Maksimilian Maria Kol-
be skutkował.

Wo tutym wurjadnym mužú, fran-
ciskanskim mnichu, martrarju pod
fašizmom, dyrbymy pozdžišo nadrob-
nišo rozprawjeć. Wón bě muž cyle
wurjadneho formata. Wulce wobda-
rjony — a franciskanskeje pokorno-
sće. Franciskus z Assisi rěka džens-
a hišće mjez italskim ludom „il po-
verrello d' Italia“ — tón luby, mały
chudak Italskeje. Lud ma tutoho po-
božneho muža, kiž bě 1226 zemrěł,
džensa hišće lubo.

Pólski lud ma swojeho Maksimi-
liana Kolbu lubo. Kotroho pobožne-
ho Polaka njedyrbjało to we wutro-
bje jimać, hdyž widži wobrazy pře-
krasneje manifestacije katolskeje
cyrkwy w Romje při składnosći
„zbožnoprajenja“ Maksimiliana
Marije Kolby? W přěnim rynku
pólskeje delegacije před hlownym
woťarjom cyle blisko bamža Pawo-
ła VI. sedži tón muž, za kotrehož bě
Maksimilian Kolbe wumrěł.

W srjedźnym wěku běchu bohate
a krasne klóštry na najwažnějších
městnach abo w najrjeńších kraji-
nach. Kolbe bě njedaloko Wařawy
(40 km) nowy franciskanski klóšter
založil — we wostudłej krajiny, nic

z krasnymi twarjenjemi, ale z barakami. Ja sym zastupić směl do chudobnej stwički, w kotrejž bě tutón nadobny duch džěł a so modlił. Kolbe je hódny, zo mamy tež my ewangelscy jeho lubo.

Tam běch jenički turist — mjenujcy w Chrušlinje. Ja dyrbjał wam wopisować swoju wćipnosć, hdyž w lišće našeho přecěla přeni raz tole mjeno čitach. Skónčnje běch Chrušlin na karće namakał: takle 15 km wot Łowiča k wječoru, daleko w pólskim kraju. „Bjez turizma, bjez industrije!“ běch sej přał. Cyle wěsće je naš přecel za mnje tón prawy blečk wuslědził, zo bych tam był mjez pólskim wjesnym ludom někotre dny. Wšón zalubowany běch hižom doprědka do Chrušlina. Cyle čenka droha wjedže z Łowiča do Chrušlina. To drje budže tak prawy pěskojtý, pólny puć. Hač budže po nim so hodžeć z awtom jězdzić? Snano přijědu po mnje do Łowiča z konjom a wrjeskotacym wozom, tak kaž sym z nanom před polsta lětami druhdy směl sobu jěć.

Hdyž doma so rozohnowach, bě mi, kaž bych na puć so podał do swojich młodych lět.

W Chrušlinje sym pobyl.

Rjane běchu to dny.

Mějće džak, Wy, mój luby hosći-cel!

Mějće džak, Wy, naš luby přecelo, kiž sće mi tole moje nowe přecelstwo zmōžnił.

Na wšě prjedawše prašenja mam nětč wotmołwu.

Snano wam, lubi čitarjo, w přichodnym čisle něšto wo Chrušlinje powědam.

Po puću na Serbski cyrkwinski džen

Jako sej dojdězchmy na lětuši Crykwinski džen do Łazu, po puću z busom ludźi zběrajo, dyrbjachmy w jednej wjesce našeje Hornjeje Łužicy tróšku počakać. Luba tam bydlaca sotra njebě hišće cyle hotowa. (Kurjenc ja jej spěšnje wočinich.) Přecelny šofer skomdžene mjejšiny bórže nachwata. Z woknom hladajo sej pomyslich: Z kajkimi woporami je tajki džen husto dosć zwjazany!

Tuta žona bě so runje z nócneje služby wróćila. Bjez snědanja chěťre so předrasćiwši a swój luby statok Bohu poručiwši, přichwata k našemu busej.

Što by so wo njej hodžalo wšitko powědać. Cyła kniha by nastala. Njeboh mác na čěžkim chorym ložu hladaše. Mandželski bu jej bórže wzaty, a jeničku lubowanu džowku na samowu a tragiske wašnje zhubi. Nam w pomjatu žiwy njeboh farar Mjerwa — Bukečanski so z njej modleše a ju tróštowaše, zo ma dalje žiwjenje tež z nju hišće swogeho zmysła.

Wona sej na to wupyta městno, hdžež móže wšu swoju lubosć tym dawać, kotřiž dyrbja staršiskeje lubosće parować.

Wšón swobodny čas woprjuje serbskemu cyrkwinskemu džělu. Kak mnohim we wosadze je zamōhla w čěžkich hodžinach nowe puće pokažać. Wona wšak najlěpje wě, što zrudoba rěka. Z wjesolej myslu so tuta sprawná, njesebična serbska duša w busu z nami rozmołwješe.

Hódno běše, zo běchmy na nju počakali.

We susodnej wsy dalši lubi znać přistupichu. Jedna z nich nětko bydli samalutka w lubowanym ródnym domje. Staršej před lětom na Božu prawdu woteńdžeštaj. Njeboh nan bě so na kóždym zeńdženju ewangelskich Serbow wobdžělił.

Rano zahe bě naša sotra stawała. Druhimi bě pomhala jich skót wobstarać. A nětč z nami z blyšćatymaj woćomaj sobu do hole jědzeše.

Wosebje so tež wjeselachmy, zo bě nam droha sotra Lubjenscyna we

250 lět Ochranow

My wěmy a smy tež hižo přez naše lopjenko Pomhaj Bóh zhonili, zo Ochranow (Herrnhut) je lětsa 250 lět stary. Jako běchmy my ewangelscy Serbja so 16. a 17. junija k swojemu Cyrkwinskemu dnjej we Łazu zhromadžili, swjećachu w Ochranowje wulki jubilej. My smy jim pisomnje swoje zbožopěča wuprajili, a Ochranowski biskop Günther Hastings je so za to předsydece wosobinsce džakował. We Łazu běchmy po stach zhromadženi, w małym městačku Ochranowje pak su tysacy ličili. Znajmjeńša běše wjace hač 2500 ludźi, kiž su swjedženske předowanje biskopa na woběmaj Božimaj službomaj slyšeli w cyrkwi a w stanje přez wóťerěčak. Hišće wjele wjace běše tych, kiž běchu rano přez rozhlós na předowanje direktora unity Helmuta Hickela postuchali. Hłowna zhromadžizna popołdnju pokaza w swjedženskej hrě stawizniške wuwice Bratrskéje wosady.

Ja njecham mjenować wšitke jendnotliwe zarjadowanja a wuhotowanja tutoho wuznamneho jubileja ani mjena wšěch tu- a wukrajnych hosći a zastupnikow statnych a cyrkwinskih instancow, kiž so wšitcy na swoje wašnje wutrobnje postrowichu. Sakska ewangelsko-lutherska cyrkej běše zastupjena přez prezidenta D. Johanna, ze susodneho Zhorjelca běše biskop D. Frenkel sam přichwatał. Rěčeli su tež zastupnicy, zwjetša biskopjo 8 provincow bratrskéje wosady ze wšeho swěta. Wězo nas wosebje zajimuje, štož Praski biskop Adolf Ulrich praješe, sprěnja dōkelž smy Słowjenjo a zdraha dōkelž stej Čěska a Morawa stary maćerny kraj bratrskéje wosady. Přispomnjene je tu jenož to, zo jendželska rěč žane druge slowo za Ochranowskich njeznaje hač „The Moravians“. Tak je tež biskop Ulrich wobžěnył, zo Ochranow je wědomne pokročowanje stareho českomorawského hibanja w lěće 1457. Wězo je přez wupućowanje 1722 wěc Bratrskéje wosady tehdom w Čěskej zastala, ale před sto lětami je runje Ochranow pomhał, zo móžeše Bratrská unita so zaso do kraja wótcow wróćić.

Skoda, zo njebě móžno, při jubileju tam tež na to pokažać, kak džakowni mamy my ewangelscy Serbja Ochranowej być. Njeboh prof. dr. Ota Wićaz njeje zastal, nas na to dopominać, kak je runje tamniši pietizm w 17. lětstotku k serbskemu nabožnemu a narodnemu wozrodže-

Łazu mjez nami. Na přecelne wašnje ju knj. Lazerka wšudžom přewodžowaše, jej Łazowsku cyrkej wopisowaše a so cyly džen w nju staraše. Njech je jej za to wot nas wšitkich luby džak wuprajeny!

Na dompuću widžach w busu lute přecelne mjezwóča. Znamjo, zo bě so zaso wšém lubiło, zo je rjenje było, zo je so Cyrkwinski džen we Łazu zaso wulkotnje poradził.

Wšě wopory běchu so wuplaćile!

Tuž klětu — Bóh daj — na strowe a wjesole zaswidjenje. HaTa

nju dopomhał. Ochranowscy bratři běchu, kiž tehdom wottučenyim ewangelskim Serbam natwarjace hodžiny a jich džěcom šulu džeržachu — a to w serbskej rěči. „Klětku mjez Serbami“ dyrbješe Mały Wjelkow być, hdžež hrabja Zinzendorff sam wosadu a cyrkej založi, a to w lěće 1758, hdžež tam Bukečenjo, kiž běchu 14. winowca po žalostnej bituje, jako běchu bydlo a wšo swoje kublo zhubili, přeni wuček a wuchow namakachu! A džensa su tysacy, snano miliony, kiž wšědnje wuček a wuchow, tróš a nadžiju namakaja w Ochranowskich heslach (Herrnhuter Losungen), kiž so čitaja po wšém swěće a su přeložene do wjace hač 20 cuzych rěčow. La.

Z wosadow

Klukš. Bóh Knjez je našeho lubeho a swěrneho wosadneho Augusta Hermann Smolu we Wotpočinku z tu-teje časnosće wotwołał. We Wotpočinku bě so njeboh 16. 3. 1897 narodžil a swojej malej, zanjesenej rōdnej wjesce je hač do smjerće swěrný wostał. Klukšanskej wosadze je Hermann Smola wjele dobroty wopokazał. W lěće 1947 bu do cyrkwinskeho předsterjerstwa wuzwoleny. Tuto zastojnstwo je we wulkej swědomitosći wukonjał hač do kōnca, naposledk jako čestny sobustaw. Pilnje bě hromadžil cyrkwinske dawki a dobrowólne dary při zběrkach na hasach. Na Serbske cyrkwinske dny rady sobu jězdžeše. My z wulkej džakownosću na njeho spominamy.

Při jeho pohrěbje bě předowanje zložene na tekst: Pomhaj nam, Knježe, naš Božo. Přetož my so na tebjě spuščamy.

Wěčne swětlo njech so jemu swěći.

Huska. Sobotu, 5. awgusta 1972, bu naš młody farar Heinz Bauer w Hódzijskim Božim domje zwěrowany z Hilžbjetu rodž. Schierzec, pod slovom Božeho pisma: Ja pak a mój dom chcemy Knjezež služić. Młodymaj mandželskimaj přejemy z cylej wutrobu Bože bohate žohnowanje.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadza jónkróć za mēšac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamołwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth. — Njeswačidski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čisće: Nowa Doba, čisćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1756).